

10

10 FAKTAA PAKOLAISISTA

Pakolaisista, turvapaikanhakijoista ja maailmanlaajuisesta siirtymisestä on tullut viime vuosina kuuma aihe poliittisessa ja julkisessa keskustelussa. Siitä huolimatta aihetta ympäröivät myytit ja liian usein tosiasioiden puute. UNHCR - YK: n pakolaisjärjestö, tarjoaa sinulle 10 tärkeää faktaa pakolaisista, tosiasioihin perustuvaa keskustelua varten.

1 1% ihmiskunnasta joutuu siirtymään

Maailmanlaajuinen siirtymä on ennätyskellisen korkea, konfliktit pitkittyvät ja paon perimmäiset syyt monimutkaistuvat. Vuoden 2020 loppuun mennessä 82,4 miljoonaa ihmistä joutui pakkosiirtolaisuuteen vainon, konfliktien, väkivallanjaihmisoikeusloukkausten vuoksi. Tämä luku on kaksinkertaistunut viimeisen vuosikymmenen aikana mikä tarkoittaa, että nykyään yksi 95:stä ihmisestä maailmanlaajuisesti on joutunut pakenemaan kodeistaan.

Lähde: UNHCR Global Trends 2020

2 2/3 kaikista pakolaisista tulee vain viidestä maasta

Kaikkiaan yli kaksi kolmasosaa kaikista maailman pakolaisista, 68 %, tulee vain viidestä maasta. Syyrian pakolaiset muodostavat edelleen maailman suurimman pakolaisväestön 6,7 miljoonalla. Tämän jälkeen seuraavat ovat Venezuela (4,0 miljoonaa), Afganistan (2,6 miljoonaa), Etelä-Sudan (2,2 miljoonaa) ja Myanmar (1,1 miljoonaa).

Lähde: UNHCR Global Trends 2020

3 Kolme neljästä pakolaisesta asuu kotimaansa naapurimaissa

Naapurimaat isännöivät 73 % maailman pakolaisista joista valtaosa kuuluvat maailman köyhimpiin ja vähiten kehittyneihin maihin. Kehittyneet ja korkean tulotason maat isännöivät vain 14% maailman pakolaisista. Pieni- ja keskituloiset maat kärsivät vakavasta taloudellisesta rasituksesta, jota COVID-19 on pahentanut entisestään. Taloudelliset haasteet ovat puolestaan suhteettomasti vaikuttaneet pakolaisiin ja pakkosiirtolaisiin, ketkä osaltaan kärsivät jo toimeentulon menetyksen, köyhyyden, riittämättömän avun ja kehityksen johdosta.

Lähde: UNHCR Global Trends 2020

4 Miljoonat ovat siirtyneet kotiseudultaan

Vaikka 26 miljoonaa henkilöä maailmanlaajuisesti ovat pakolaisia haettuaan kansainvälistä suojelua toisesta valtiosta, 48 miljoonaa henkilöä ovat maan sisäisessä paossa. Vaikka he eivät ole ylittäneet Valtion rajaa, heidän suojele- ja humanitaariset tarpeensa ovat usein samanlaisia kuin pakolaisilla. Maat, joissa on eniten kotiseudultaan pakooneita ihmisiä, ovat Kolumbia, Syyria ja Kongon demokraattinen tasavalta.

Lähde: UNHCR Global Trends 2020

5 Saapumiset Eurooppaan ovat vähentyneet merkittävästi

Välimeren ylittävien ja Eurooppaan saapuvien pakolaisten ja siirtolaisten määrä on vähentynyt huomattavasti viime vuosina. Vuonna 2020 Eurooppaan saapui Välimeren ja Kanarian saarten reitin kautta yhteensä 95 031 ihmistä, kun se oli noin miljoona vuonna 2015. Arviolta 1401 ihmistä menetti henkensä vuonna 2020 yrittäessään ylittää Välimeren, mikä on enemmän kuin edellisenä vuotena. Myös uudet turvapaikkahakemukset Suomessa ovat vähentyneet kuluneen vuoden aikana 2532:stä vuonna 2019 1277:ään vuonna 2020.

Lähde: UNHCR's Operational Data Portal, Mediterranean Situation
Maahanmuuttovirasto

6 Muutto pakottaa perheet erilleen

Kun konfliktit, väkivalta, vainoja ihmisoikeusloukkaukset pakottavat ihmiset pakenemaan, perheet joutuvat usein eroon toisistaan kaaoksen keskellä ennen pakoa tai paon aikana. Perheenyhdistäminen on laillinen kulkuväylä, joka edesauttaa perheitä ketkä ovat joutuneet erilleen toisistaan jälleennäkemään. Tätä haastavat kuitenkin usein oikeudelliset, käytännölliset ja taloudelliset esteet, kuten tiukat määräajat, jyrkät hakukustannukset ja joskus esteet ulkomailla olevaan suurlähetystöön matkustamiselle. Vuonna 2020 1742 henkilöä liittyi perheenjäsentensä luo Suomeen perheenyhdistämisen kautta.

Lähde: 5 Facts on Family Reunification, Eurostat

7 Yli 95% pakolaiskiintiö tarpeista ei ole tyydytetty

Haavoittuvien pakolaisten määrän kasvaessa pakolaiskiintiö paikkojen tarve on kiireellinen. UNHCR arvioi, että 1,4 miljoonaa pakolaista tarvitsee tällä hetkellä kiintiöpaikkaa, koska he eivät voi saada riittävää suojelua nykyisessä isäntämaassaan. Kuitenkin vain 34 400 pakolaista sai kiintiöpaikan vuonna 2020, kun se oli 107 800 vuonna 2019. Suomi on pitkään ollut vahva ja sitoutunut kiintiöpakolaisia vastaanottava maa ja Suomi nosti pakolaiskiintiönsä 850:stä vuonna 2020 1050:een vuonna 2021.

Lähde: UNHCR Global Trends 2020,
UNHCR Global Resettlement Needs 2020

8 42% maailman pakkosiirtolaisista on lapsia

Vaikka lapsia on 30% maailman väestöstä, vuoden 2020 lopussa noin 42% kaikista pakkosiirtolaisista oli alle 18 -vuotiaita lapsia ja nuoria. Lasten osuus on erityisen suuri kolmella Saharan eteläpuolisella alueella ja on yli 50 prosenttia siirtymään joutuneista väestöistä. UNHCR arvioi, että lähes miljoona lasta syntyi pakolaisuuteen vuosina 2018-2020, keskimäärin 290 000 - 340 000 lasta vuodessa. Suomessa turvapaikkaa haki vuonna 2020 yhteensä 146 alaikäisenä ilman huoltajaa saapunutta lasta.

UNHCR Global Trends 2020
Maahanmuuttovirasto

9 90% pakolaisista tulee maista, jotka ovat alttiimpia ilmastonmuutokselle

Vuonna 2020 95% kaikista konfliktiin liittyvistä pakkosiirroista tapahtui maissa, jotka ovat alttiita tai erittäin alttiita ilmastonmuutokselle. Vaikka ilmastonmuutoksen seuraukset ovat tekijöitä, jotka ohjaavat tai lisäävät siirtymistä maailmanlaajuisesti, ilmastonmuutos ja ilmastoon liittyvät katastrofit, kuten tulvat ja kuivuus, lisäävät jo pakenemaan joutuneiden haavoittuvaisuutta. Lähes yhdeksän kymmenestä pakolaisesta on lähtöisin maista, jotka ovat alttiimpia ilmastonmuutokselle, ja seitsemän kymmenestä oman maansa sisällä paenneesta henkilöstä asuu tällaisessa maassa.

Lähde: UNHCR Global Trends 2020

10 Turvapaikan hakeminen ei ole koskaan rikos

Oikeus hakea turvapaikkaa toisesta maasta niille jotka ovat menettäneet oman maansa suojelun, on kirjattu ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 14 artiklaan. Pakolaissopimus on ensimmäinen sopimus, joka muutti julistuksen ihanteet oikeudellisesti sitoviksi velvoitteiksi. Turvapaikan hakeminen ei siis ole rikos, vaikka henkilö olisi saapunut maahan laittomasti.

Lähde: The Universal Declaration of Human Rights